

Sundhedsstyrelsen
Statens Institut for Strålebeskyttelse

J.nr. 7-307-20-95/1
28. april 2011

Åbent samråd i SUU alm.del den 4. maj 2011

Samrådspørgsmål AU og AV af 4. marts 2011 stillet efter ønske af Jonas Dahl (S)

[Det talte ord gælder]

Spørgsmål AU

Ministeren bedes redegøre for, hvordan Danmark lever op til EU's strålebeskyttelsesdirektiv og EU's andre regelsæt om kosmisk, ioniserende og andre strålingsformer, en stråling som bl.a. flypassagerer udsættes for.

Spørgsmål AV

Finder ministeren, at danske flypassagerer bliver tilstrækkeligt oplyst om strålingsrisikoen ved at flyve?

Tak for spørgsmålene, som jeg gerne vil svare på under et.

I det første spørgsmål er jeg blevet bedt om at redegøre for, hvordan Danmark lever op til EU's strålebeskyttelsesdirektiv, blandt andet hvorvidt direktivet indeholder regler om flypassagerers udsættelse for kosmisk stråling

Jeg - og tidligere sundhedsministre - har adskillige gange svaret skriftligt på disse spørgsmål, og jeg kan gentage de klare svar her:

- 1) Danmark lever på alle punkter op til EU's strålebeskyttelsesdirektiv;
- 2) Der er ikke nogle specifikke krav i direktivet om regulering af flypassagerers udsættelse for kosmisk, som Danmark skulle have efterlevet.

Baggrunden for de tidligere skriftlige spørgsmål og også for samrådet her skyldes, så vidt jeg kan bedømme, en misforståelse og mistolkning af strålebeskyttelsesdirektivets bestemmelser. Jeg kan også oplyse, at jeg er bekendt med, at disse spørgsmål også har været rejst overfor EU-Kommissionen, der jo som bekendt skal overse direktivets gennemførelse i medlemslandene. Kommissionens svar har været entydige og er helt på linje med de svar jeg har givet i dag.

Hvis jeg skal gå i dybden i min besvarelse af spørgsmålet, må vi se lidt nærmere på indholdet i strålebeskyttelsesdirektivet, dvs. Rådets direktiv 96/29/Euratom. Spørgsmålet drejer sig om, hvorvidt direktivets *artikel 41 om beskyttelse mod bestråling fra naturlige jordiske strålekilder* og *artikel 42 om beskyttelse af flypersonale* tillige er bragt i anvendelse for ansatte, der som følge af deres job ofte er passagerer i fly, såkaldte ”hyppigt flyvende”. Ifølge direktivets artikel 40 stk. 3 er en sådan anvendelse af artikel 41 og 42 betinget af, at medlemsstaten - i dette tilfælde altså Danmark - har erklæret, at udsættelse for naturlige strålekilder på grund af de arbejdsaktiviteter, som er identificeret i henhold til stk. 2, kræver opmærksomhed og må underlægges kontrol, fx i form af en dosisovervågning.

Sundhedsstyrelsen har vurderet, at udbyttet af en sådan overvågning ikke står mål med den fornødne indsats hertil, og Danmark har derfor ikke afgivet en sådan erklæring om udvidelse af beskyttelsesområdet til også at omfatte hyppigt flyvende.

Jeg kan tilføje, at Danmark på dette punkt er helt på linje med de øvrige EU-lande, idet Kommissionen har oplyst, at Kommissionen ikke er bekendt med, at noget medlemsland har afgivet en sådan erklæring om hyppigt flyvende.

I forlængelse heraf kan jeg også oplyse, at en revision af både EU's strålebeskyttelsesdirektiv og det internationale atomagentur's Basic Safety Standards, er langt fremme i de interne processer i EU og IAEA, og i begge tilfælde forventes ingen ændring i forhold til den nuværende situation, der ikke omfatter bestemmelser om dosisovervågning af flypassagerers udsættelse for kosmisk stråling.

(slut på første spørgsmål)

I det andet spørgsmål er jeg blevet bedt om at kommentere om danske flypassagerer bliver tilstrækkeligt oplyst om strålerisikoen ved at flyve. Da vi derfor bevæger os bort fra regler og jura til det mere sundhedsmæssige relevante, vil jeg kort ridse op, hvad kosmisk stråling er.

Kosmisk stråling er en meget gennemtrængende partikelstråling, der rammer jorden fra verdensrummet og fra solen. Heldigvis giver jordens magnetfelt og atmosfære en god beskyttelse mod den kosmiske stråling. Den kosmiske stråling stiger dog i takt med, at den afskærmende virkning af atmosfæren falder med stigende højde over jordoverfladen. Under flyvning i stor højde udsættes personer i et fly derfor for en øget eksponering fra den kosmiske stråling. Den kosmiske stråling er højere nær polerne end ved ækvator, og den varierer også med solens 11-årige cyklus.

I 10 km's højde er intensiteten af den kosmiske stråling omkring 50 gange større end ved jordens overflade. På en enkelt flyvetur fra København til Bruxelles vil den kosmiske stråling give en dosis svarende til ca. 5 promille af ét års baggrundsstråling (radon i boligen dog ikke medregnet her). Tilsvarende vil en tur til New York give en stråledosis på omkring 5 procent af ét års baggrundsstråling.

Der kan således være god grund til at oplyse om kosmisk stråling og den øgede stråleudsættelse, som passagerer modtager under flyvning.

Jeg mener derfor, at det kan være relevant at få udbygget den borgerrettede information, fx på Sundhedsstyrelsens hjemmeside, men også at få materiale til brug i andre informationskanaler. Et sådant materiale skulle i let forståelig form give almen information om den naturlige og menneskeskabte stråling og radioaktive stoffer i vores omgivelser, blandt andet med oplysninger om forekomst og om stråledoser generelt samt om den sundhedsmæssige betydning heraf. Information om den kosmiske stråling og forholdene i forbindelse med flyvning ville være en del heraf.

Behovet for en sådan letforståelig information om stråling, radioaktive stoffer og stråledoser generelt er ulykkeligvis blevet yderligere aktualiseret af den meget alvorlige ulykke på det japanske atomkraftværk efter jordskælvet og tsunamien i marts måned. Samråd om kosmisk stråling 4. marts. Samråd om kosmisk stråling 4. marts.

Jeg har derfor aftalt med Sundhedsstyrelsen, at et sådant alment forståeligt informationsmateriale bliver udarbejdet og gjort tilgængeligt for befolkningen, herunder for flypassagerer.

Jeg håber min besvarelse af de to spørgsmål har bidraget til klarhed om bestemmelserne i EU-lovgivningen, og at der nu bliver uarbejdet et godt informationsmateriale om stråling og radioaktive stoffer.